

Makale tarihçesi: Alındı: 28 Kasım 2018; Kabul edildi: 18 Nisan 2019

DOI: <https://doi.org/10.33182/gd.v6i1.625>

Hadi Çav! Türkiye'den İtalya'ya Göç ve Göçmenlerin Aile İlişkileri | Gül İnce Beqo[±]

Özet

Bu makale, Kuzey İtalya kentlerinde (Novara, Milano, Como ve Lecco) yaşayan 38 Türk ve Kürt göçmenle 2015-2017 yılları arasında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilmiş verilere dayanan nitel bir araştırmanın sonuçlarını sunmaktadır. Araştırmanın asıl amacı göçün aile yaşantısı üzerindeki etkilerini anlamak olup göçmenlerin yeni hayatlarında hem ebeveyn hem de eş olarak dahası bu rollerin hepsine bir de göçmenlik sıfatını ekleyerek yaşantılarını nasıl düzenlediklerini irdelemektir. Özelliklere kadınlara kendilerini daha rahat ifade etme imkanı sağlayabilmek adına aile fertleri ile mümkün olduğu müddetçe ayrı ayrı görüşülmüştür. Araştırma sonuçları, Türkiye'den İtalya'ya göçün, ikili anlaşmalar bağlamında gerçekleşen diğer göç dalgalarına nazaran daha geç ortaya çıktığını, göçmenlerin İtalya'nın belli başlı bazı bölgelerine yerleştiklerini ve buna bağlı olarak bu göç dalgasının kendine has özelliklere sahip olduğunu gösteriyor. Ayrıca, elde edilen sonuçlar kadın ve erkek göçmenlerin göç etmeye nasıl karar verdikleri, yol hikâyeleri, onlar için ailenin ne olduğu ve ne olması gerektiği, bu gerekliliklerin göç ortamında nasıl değiştiğine -değişmemesi gerektiğine- dair konularda toplumsal cinsiyet rollerinin ne kadar belirleyici olduğunu gösteriyor.

Anahtar kelimeler: Göç; aile; toplumsal cinsiyet rolleri; İtalya; Türkiye'den göç.

ABSTRACT IN ENGLISH

Migration from Turkey to Italy and Family Relationships among Migrants

This article presents the results of a qualitative study based on the data obtained from semi-structured interviews with 38 Turkish and Kurdish immigrants living in Northern Italy. The main aim of the study is to understand the effects of migration on marital relationships and to examine how migrants have arranged their family lives through their migration experience. The family members were interviewed separately as long as possible to enable women to express themselves more easily. The results indicate that while in other European countries –where the recruitment of Turkish workers was arranged through bilateral intergovernmental agreements– the Turkish migration is a solid phenomenon, Italy has experienced large-scale Turkish migration in the relatively recent past. Furthermore, the research results indicate that the migration decision is quite rarely a family decision, whereas the traditional family gender relationships shape

[±] Dr Gül İnce Beqo, Milano Katolik Üniversitesi'nde öğretim üyesidir, Milano, İtalya. E-posta: ncetin1963@gmail.com.

all migration phases: i.e. decision for when to move; who to move; and how long to stay abroad are often determined by men. However, the migration experience shapes significantly the family experiences of both men and women migrants..

Keywords: Migration; family; gender roles; Italy; emigration from Turkey.

Giriş

Türkiye'den İtalya'ya gerçekleşen göç dalgasını, aşağıda ayrıntılı olarak incelenen sebeplerden ötürü, derinlemesine analiz eden araştırma sayısı oldukça azdır. Bu çalışma literatürdeki bu boşluğu, yalnızca adı geçen göç dalgasını derinlemesine inceleyerek değil, aynı zamanda göç deneyiminin aile yaşantısı üzerindeki etkilerini analiz ederek doldurmayı hedeflemektedir.

Araştırma nitel bir araştırma olup verilerin başlıca kaynağı yarı yapılandırılmış görüşmelerdir. Bunun yanında, araştırmacının bizzat göçmen ve yeminli tercüman olması, bir sosyal bilimcinin yalnızca bu titri ile dahil olmakta zorlanabileceği ortamlara kolaylıkla girmesine vesile olmuştur. Dolayısıyla her ne kadar araştırmacının temel veri kaynağı yarı yapılandırılmış görüşmeler bile olsa okullarda, mahkemelerde, hastanelerde, nişan ve çeyiz sergileme etkinliklerinde, yani günlük yaşantıyı ören, oluşturan her türlü aktivitede yapılan gözlemler de bu çalışmanın tamamlanmasında önemli bir yere sahiptir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye'den İtalya'ya göç dalgası, 1960'lı yıllarda başlayan ve Avrupa ülkelerinin talepleri doğrultusunda şekillenen göç dalgasından farklı olarak çok daha geç başlamış (90'lı yılların başı) ve İtalya'nın sanayileşmiş kuzey şehirlerinde yoğunlaşmıştır. İtalya ilkin, sığınmacı olarak gelen erkek göçmenlere kapılarını açarken günümüzdeki mevcut veriler aile birleşiminin çoğunlukla tamamlandığını göstermektedir. Diğer Avrupa ülkelerine nazaran daha geç gerçekleştiğinden bu göçmenlik deneyimini yaşayan ikinci neslin nispeten genç olduğunu söylemek mümkün.

Bu çalışma, göçü aile bazlı bir ölçekte ele almaktadır. Bu ölçek aracılığıyla göç deneyimi yaşayan kişilerin aile bağları, yine bu kişilerin aile kurumundan ve bu kurum içindeki rollerden beklentileri incelenmektedir. Bu bağlamda söylenebilir ki göç deneyimi, fikren olduğu kadar fiilen de hayata geçtiği andan itibaren kadınlar ve erkekler için farklı anlamlar taşımaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, İtalya'ya göç ilkin sığınmacı erkeklerle başlamış ve aile birleşimi ile devam etmiştir. İlk göçmenlerin kimisi evli olup oturma iznine sahip olduktan sonra eş ve çocuklarını İtalya'ya davet etmişken çoğunluğu bekârdır; evlenmek için önce sığınma taleplerinin karşılanması gerekmektedir. Kimi göçmenler bu süreyi beklerken kimisi eş seçme görevini memleketlerindeki annelerine yahut kadın akrabalarına verirler. Burada bir detayın altını çizmek gerek; seçilen eş adayı genelde ilk derece kuzendır ve kadınlar için göç ve evlilik aynı anlama gelmektedir. Sığınma talebi karşılanmış ve oturma izni çıkmış göçmenler memlekete dönüp evlenmek için gerekli işlemleri yapmakta lâkin bu süre zarfında yasal yükümlülüklerini yerine getirememiş göçmenler ise kendi nişan törenlerine veya düğünlerine bile katılamamışlardır. Evlilik sonrası kadınların oturma izni işlemleri sürerken erkekler İtalya'ya geri döner; kadınlar

ise eskiden *hala/teyze* mevcut durumda ise *kaynana/kayınvalide* olan kişilerin evine taşınır. Bu süreçte, henüz eş olmadan eşliği, anne olmadan anneliği öğrenirler; zira zaman kısıtlıdır ve iyi bir eş olmak yetmez, *gurbette* iyi bir eş olmak şarttır.

Kadınlar ve erkeklerin göç deneyimlerindeki farklılıklar aile birleşimi meydana geldikten sonra da devam eder. Erkekler için kimi zaman aile birliğini ve kadınların aile içindeki yükümlülüklerini tehdit eden göç, kadınlar için görece bir özgürlük alanıdır. Daha önce de altının çizildiği üzere İtalya'ya göç, yeni bir olgu olup geniş aile bağları henüz kurulmaktadır. Dolayısıyla, kadınlar kendi ailelerinin kaderini tayin etmekte geniş ailenin diğer üyelerinden onay almak zorunda değildir. Aile içindeki tüm bu değişen dinamikler olası bir geri dönüş kararını da fazlasıyla etkilemektedir. Lakin şunun da altını çizmekte fayda var, bu özgürlük alanı göç dalgasının kısa geçmişine bağlı olarak henüz emekleme aşamasındadır. İtalya'da araştırılan grup kapsamındaki kadın göçmenlerin Purkis'in (2019) araştırmasında da altının çizildiği üzere kamusal alana ve iş yaşantısına katılımı oldukça sınırlıdır.

Makalenin içerik sıralaması şöyle olacaktır: İlkın Türkiye'den İtalya'ya gerçekleşen göç dalgası ele alınacaktır. Bir sonraki aşamada ise göç, aile ve toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilecektir. Ardından araştırma metodu ile ilgili bilgi verilecek ve veri analizi kısmına geçiş yapılacaktır. Son olarak sonuç bölümü ele alınacaktır.

Türkiye'den İtalya'ya Göç

İtalyancada Türkler ile ilgili, "Mamma li turchil!" (Aman Allah'ım, Türkler!); "prendere il turco per i baffi" (Türk'ü bıyıklarından yakalamak) veya "fumare come un turco" (Türk gibi sigara içmek) gibi bir çok deyim bulunmaktadır. Bununla birlikte, bu deyimlerin İtalya'da yaşayan Türkiyeli grupları işaret etmediği, önceki yüzyıllardaki tarihi ilişkiler kapsamında dile yerleştiği gayet açıktır. Zira, 2002 yılında İtalyanların göçmen gruplar nezdindeki tavırlarını ölçmek amacıyla yapılan anket dâhilinde (Bonifazi, 2006) 3000 katılımcıya: "Göçmen dendiğinde hangi ülke vatandaşı aklınıza geliyor?" sorusu sorulmuş ve katılımcıların yalnızca % 0,5'i "Türk" cevabını vermiştir.

Türkiye göçü, İtalya için oldukça yeni bir göç dalgasıdır (Armelloni, 2008). Bu dalga 1980'lerin ikinci yarısında başlamakla birlikte göçmen grupların İtalya'ya varışı çoğunlukla 90'ların sonlarına tekabül etmektedir. Bu süreç, neoliberal politikaların olumsuz sonuçlarının baş göstermeye başlayıp ekonomik krizin ortaya çıktığı süreçtir, aynı zamanda göçmenlerin geldiği bölgelerdeki sosyal ve politik ortamın günden güne gerginleşmesi de bu göç dalgasının başlıca sebeplerindendir (Purkis ve Güngör, 2015, Purkis, 2019). Diğer Avrupa ülkelerine gerçekleşen göç dalgalarına nazaran daha yeni olmasının yanında, İtalya göçünün aynı zamanda sosyal ve politik bir kriz ortamına denk geldiğini söylemek mümkündür ve bu görüşü haklı kılan iki ana olay mevcuttur: 1) İlki, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın 1998 yılında Roma'da iltica başvurusu yapması 2) İltica talebinin başvuru yapıldığı ülkede karşılanmasını gerekli kılan 1997

Dublin Anlaşması (Armelloni, 2008). İlk madde İtalya'yı Kürt meselesinin başlıca aktörü haline getirirken ikinci madde yani, sığınma talebinin ilk giriş yapılan ülkede karşılanması gerekliliği, geniş çaplı göç dalgaları ile ilk defa karşılaşan İtalya'yı oldukça zor durumda bırakmıştır. Aynı zorluk, İtalya'yı diğer Avrupa ülkelerine geçmek için bir köprü olarak kullanmayı hedefleyen göçmenler için de geçerlidir; zira adı geçen anlaşma nereden giriş yaptılar ise orada kalmalarını öngörmektedir. Nitekim, Dublin Anlaşması'nın hayata geçmesinde etkili olan en önemli ülkelerden biri Almanya'dır ve bunun sebebi İtalya ve diğer ülkelere yapılan iltica başvurularının önüne ket vurmaktır. Schuster'ın (2005), özellikle Türkiye'den gelen Kürtlerin, İtalya'yı diğer Avrupa ülkelerine gidebilmek için bir geçiş kapısı olarak değerlendirdiğini belirttiği araştırması da bu savı desteklemektedir. Bu sav, Purkis ve Güngör'ün (2015) ve Çakırer Özservet'in (2010) araştırmaları tarafından da desteklenmektedir; bilhassa Kuzey İtalya'daki Türkiye göçünü analiz eden bu araştırmalar da göstermektedir ki Türkiye göçünün İtalya'da uzun soluklu bir karaktere sahip olmasının sebebi göçmenlerin uzun vadede buraya yerleşme niyeti değil, Avrupa Birliği ülkelerinin yaptığı yasal düzenlemelerdir.

Aşağıda 29 Aralık 1997'de ve 1 Temmuz 1998'de Kürt sığınmacılarının gelişini üzerine yayımlanan iki gazete makalesi bulunmaktadır:

“Karaya çıkmış olan göçmenlerin sayımından sonra: 26 Aralık'ta 835 Kürt sığınmacı, Catanzaro ilindeki İyonya Denizi'ndeki St. Catherine kıyı şeridinden birkaç yüz metre ilerisinde karaya çıktılar. Soverato Badolato'daki bir okulda ve spor tesislerinde 658 erkek, 73 kadın, 104 çocuk ağırlandı. Calabria'ya inmiş olanların çoğunun Ventimiglia'ya transfer olması bekleniyor: Aslına bakılırsa neredeyse hepsi Almanya'ya ve Kuzey Avrupa'daki diğer ülkelere ulaşmak için Ligurya Dağı'ndan transit geçeceklerini açıkladı.” (Curdi, la Turchia è pronta per collaborare con l'Italia¹, la Repubblica, 29 Aralık 1997.).

“Geçen sene çoğunluğu Kürt yaklaşık üç bin kaçak göçmen Calabria kıyılarına ulaştı. Bir senede yedi yolculuk, 400, 500 hatta 800 kişiyi taşıyan botlarda gerçekleşen yedi ‘umut yolculuğu’. 225 kaçak göçmene ev sahipliği yapan ‘Vakfikebir’ isimli geminin 29 Mayıs 1997'de Guardavalle kıyı şeridinde yanaşmasından itibaren, 120 göçmen taşıyan geminin 28 Mayıs 1998'de Calabria'ya yolculuğu.” (Tremila clandestini solo nell'ultimo anno², 1 Temmuz 1998).

¹ Benim çevirim

² Benim çevirim

İtalya Ulusal İstatistik Kurumu'nun (ISTAT) 1 Ocak 2018'de açıkladığı verilere göre İtalya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmen sayısı 19.509'dur. Bu sayıya Türkiye pasaportundan vazgeçen göçmen sayısı dâhil değildir, dolayısıyla resmî rakamlar mevcut göçmen sayısını yansıtmakta yetersiz kalmaktadır. Bununla birlikte, aşağıdaki tabloda yer alan rakamlara göre kadın ve erkek göçmen sayıları birbirine oldukça yakındır, bu durum aile birleşiminin çoğunlukla sağlandığı savı ile açıklanabilir.

Tablo 1: 1 Ocak 2018 tarihindeki ISTAT sayımına göre İtalyan Bölgelerinde yaşayan Türkiyeli göçmen sayısı

	Erkek	Kadın	Toplam
Lombardia	3.869	3.258	7.127
Emilia-Romagna	1.747	1.409	3.156
Piemonte	1.384	943	2.327
Lazio	1.114	443	1.557

Kaynak: ISTAT, 2018.

Entegrasyon ve multi-etnisite araştırmalarına yönelik Bölgesel Araştırma Merkezi'nin on beşinci raporu (ORIM, 2016), Como'daki en kalabalık göçmen grubunun Türkiye'den gelen göçmen grubu olduğunu göstermektedir:

Tablo 2: Göçmenlerin geldikleri ülkeler bazında Lombardia Bölgesindeki şehirlere dağılım tahmini. Rakamlar en yakın elliliğe yuvarlanır

Ülke	Sayı	Ülke	Sayı
Çin	1700	İran	200
Filipinler	2350	Suriye	450
Hindistan	450	Tayland	100
Pakistan	2050	Güney Kore	0
Sri Lanka	1750	Lübnan	400
Bengladeş	300	Gürcistan	0
Türkiye	3350		

Kaynak: ORIM, 2016.

Göçte Aile ve Ailede Göç

Göç araştırmaları oldukça yakın bir geçmişe dek göç eylemini tek yönlü bir hareket, göçmenleri ise ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda hareket eden erkek bireyler olarak kabul etmiştir. Çekirdek ve geniş aile bağları, göçmenlerin içinde bulunduğu sosyal alanda kurulan ilişkiler bu fenomeni anlamak için önemli değişkenler olarak kabul görmemiştir. Böyle sınırlayıcı ve tek boyutlu bir bakış açısına neyin sebep olduğu merak edilebilir. Neden bu kadar uzun süre göçmenler, ailelerinin veya içinde buldukları daha büyük toplulukların üyeleri olarak değil de salt bireyler olarak kabul edilmiştir? Farklı bilim insanları,

göçmenleri bağlardan ve ilişkilerden muaf bireyler olarak gören bu tek boyutlu göç vizyonunun nedenini anlamaya çalışmışlardır. Ailenin göç sürecindeki rolünü anlama sürecinin henüz emekleme aşamasında (Zlotnik, 1995) olmasının sebebi göç çalışmalarında mevcut olan ekonomik vurgudur (Kofman, 2004). Uzun süredir, göçü ya uluslararası işgücü talebinin bir sonucu olarak ya da bireysel geliri maksimize etmek için bireylerin rasyonel bir seçimi olarak konumlandıran neoklasik iktisat teorisi, göçün altında yatan sebepleri açıklamada en temel teorik model olmuştur (De Haas, 2008). Bu bireysel ve ekonomik vurgu dolayısıyla aile aktiviteleri göçü anlamada teorik, metodolojik ve ampirik alanda hep geri planda kalmıştır (Kofman, 2004).

Bununla birlikte, özellikle 90'lı yıllardan itibaren yukarıda bahsi geçen dışlayıcı yaklaşım birçok bilim insanının (Boyd, 1989; Fawcett, 1989; Faist, 1997; Gurak and Caces, 1992, Ambrosini, 2008; Scabini ve Rossi, 2008, Sirkeci, 2009; Ambrosini & Bonizzoni ve Triandafyllidou, 2014; Cohen & Sirkeci, 2016) dikkatini çekmiş ve yapılan çalışmalar göç eylemini şekillendiren etkenlere yerel ve ulusötesi ağları da dahil etmeye başlamışlardır. Ailenin göç çalışmalarına dahil edilişi de bu vesileyle gerçekleşir. Böylelikle göçmenler ekonomik güdülerıyla hareket eden rasyonel birey rolünden sıyrılıp aile ve içinde bulunduğu sosyal gruptaki rollerin devamını sağlayan, bu rollerin mümkün ve gerekli kıldığı davranış biçimleriyle hareket eden ilişkisel varlıklar olarak çalışılmaya başlanmıştır.

Göç analizinde aileyi ve aileyi şekillendiren faktörleri ele almak Boyd'a (1989) göre göç eyleminin aynı sosyo-ekonomik koşullar altında neden bazı kişiler tarafından hayata geçirilip bazıları tarafından geçirilmediğini anlamada da önem addediyor; zira ev içindeki dinamikler ve ilişkiler göçün gerçekleşmesinde en azından ekonomik itici güçler kadar etkilidir. Buna göre, kimin ne zaman ve ne şekilde göç ettiği, aile ilişkileri ve bu ilişkilerin ürettiği rol ve beklentiler tarafından şekillenmektedir. Boyd'un bu savı Timmerman ve Hemmerchts'ın (2015) araştırması tarafından da desteklenmektedir. EUMAGINE³ projesi dahilinde elde edilen veriler üzerine inşa edilen bu araştırmaya göre, göçme veya göçmeme kararı ulusötesi aile bağları tarafından şekillenen bir karardır. Afyon'un yüksek oranda göç veren ilçesi Emirdağ ile göç oranı nispeten düşük olan Dinar ilçelerinde gerçekleştirilen karşılaştırmalı araştırma verileri, yerleşik bir "göç kültürü"⁴nün mevcut olduğu Emirdağ'da, bireysel orandaki göç etme niyetinin, bu "göç kültürü"⁴nün mevcut olmadığı Dinar ilçesine nazaran oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bunun sebebi Emirdağ'da yaşayan insanların Avrupa ülkelerinde yerleşik olan akrabaları aracılığıyla Avrupa'daki güncel

³ Proje ile ilgili verilere şu siteden ulaşılabilir : <http://www.eumagine.org/default.aspx>

⁴ Cohen ve Sirkeci (2011)'nin tanımıyla "göç kültürü" kavramı, ülkeler arasında zaman içinde oluşan göç ağları ve rotalarının sonradan gerçekleşecek göç hareketlerine ön ayak olduğu ve nüfus hareketliliğine süreklilik getirdiği bir etkiye tekabül etmektedir (Zeyneloğlu, Sirkeci; 2014). Sirkeci ve Cohen (2016) bu "göç kültürü"⁴nü kümülatif nedensellik teorisinde temellendirmekte ve geçmişteki göç deneyimlerinin göçü bireyler, aileler ve topluluklar için olası ve uygun bir ihtimal kıldığını öne sürmektedirler.

ekonomik – özellikle 2008 krizinden- koşullardan haberdar olmalarıdır. Ulusötesi aile bağları etrafında kurulan iletişim ağı potansiyel göçmenlerin atacakları adımları belirlemede oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Göç Deneyiminde Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Zlotnik (1995), aile faaliyetlerinin göç araştırmalarına dâhil edilmemesini bu faaliyetlerin ekonomik düzlemde ölçülemeyen ve gelir üretmeyen aktiviteler olarak değerlendirme eğilimine bağlamaktadır. Bu tarz bir değerlendirme, yalnızca aile faaliyetlerinin göç çalışmalarından dışlanmasına değil aynı zamanda kadınların ve dolayısıyla kadınlara ve erkeklere atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin de göç araştırmalarına uzun süre dâhil olamamasıyla sonuçlanmıştır. Yalnız göç literatürü özellikle 1980’lerden itibaren göç eylemini şekillendiren, dönüştüren farklı değişkenleri de göz önünde bulundurmaya suretiyle çalışma alanını genişletmiştir. Kadın göçmenler, göçün kadınlar üzerindeki etkisi, aile bağları gibi kategoriler göç dalgalarının analizinde sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır çünkü Morokvasic’in deyimiyle (1984) “göçmen kuşlar kadındır da aynı zamanda”. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolleri hem göçü şekillendiren hem de göç ile şekillenen bir olgu olarak karşımıza çıkar.

Birleşmiş Milletler Nüfus İdaresi verilerine göre 2015 yılında uluslararası mecradaki göçmen sayısı 244 milyon olup bu rakamın yarısını kadın göçmenler oluşturmaktadır. Avrupa veya Kuzey Amerika gibi gelişmiş bölgelerde kadın göçmen sayısı erkek göçmen sayısını aşmaktadır (Birleşmiş Milletler Göç Raporu, 2016). Dolayısıyla, kadınları göç etmeye iten yahut belli iş sektörlerinin salt kadın iş gücüne dayanmasına sebep olan faktörler bütünlüklü bir şekilde ele alınmazsa böylesine geniş çaplı bir fenomeni anlamak mümkün değildir (Boyd & Grieco, 2003).

Toplumsal cinsiyet olgusunun göç analizine dahil edilmesi politika oluşturucular için de oldukça önemlidir. Bu rollerin eşitsiz dağılımının mı göç kararını tetiklediğinin yoksa göçün mü bu eşitsizliği beslediğinin anlaşılması özellikle göçmen kadınların ihtiyaçlarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Kadın ve Uluslararası Göç, Birleşmiş Milletler, 2015).

Özellikle göç kararının alınması aşamasında toplumsal cinsiyet rollerinin önemi büyüktür. Erkekler çoğunlukla özek bir şekilde karar verme yetisine sahipken kadınların göç kararı genelde bir aile stratejisi haline gelmektedir (Boyd, 1989). Cohen ve Sirkeci (2011) göç kararının yaş, medeni durum ve ailedeki toplumsal cinsiyet rolleri tarafından belirlendiğinin altını çizmişlerdir. Kanaiaupuni (2000) ise medeni durumun kadın ve erkeklerin göç kararını farklı şekillerde etkilediğini göstermiştir: erkeklerin medeni durumu göç kararlarını belirlerken etkili değildir. Kadınların ise evli olup olmadığı bu kararın alınmasında ciddi bir önem teşkil etmektedir, evli olmayan Meksikalı kadınlar evli olanlara nazaran daha rahat göç kararı almaktadırlar.

Yalnız göç eden kadınlar kadar eşlerinin göçü ile geride kalan ve aile dengelerini yalnız kurmaya çalışan kadınlarla ilgili birçok araştırma mevcuttur. Bu araştırmaların kimisi erkek göçünün kadının özellikle karar

mekanizmasındaki gücünü arttırdığını gösterirken, diğerleri bu ikisi arasındaki negatif korelasyonun altını çizmektedir. Yabiku, Agadjanian and Sevoyan (2011) eşleri göç eden kadınlar üzerine yaptıkları araştırmaya Güney Mozambik'te bulunan 56 köyü dahil etmişler ve erkeklerin hem mevcut hem de kümülatif göç hikâyeleri ile kadınların göç sonrası ortamda edindikleri özerklik arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürmüşlerdir. Kümülatif göç hikâyesini baz alarak yaptıkları araştırmada bu araştırmacılar, hareket yetisi, üretim ve tüketim alanında kadınların elde ettiği özerkliğin erkeklerin kesin dönüş yaptıktan sonra da var olmaya devam ettiğini göstermiştir. Dahası, erkeklerin göç deneyimlerinin de (başarılı-başarısız, verimli-verimsiz) kadın özerkliği üzerinde etkisi olduğunu göstermektedirler. Maddi getirisi olumsuz olan göç deneyimlerinde kadınların özerklik alanının arttığı gözlenmiştir.

Hadi (2001), araştırmasında, denizaşırı göçün yalnızca geride kalan Bangladeşli kadınların özerkliği üzerinde değil aynı zamanda kız çocuklarının okuma eğilimi üzerinde de olumlu etkisi olduğunu öne sürmüştür. Göçmen aile babalarının yaptıkları para transferi sayesinde başlık parasına dayalı evliliklerin azalması ve dolayısıyla eğitim alma eğiliminde artış gözlenmiştir.

Hondagneu-Sotelo (1994) eşleri Amerika Birleşik Devletleri'ne göç eden Meksikalı kadınlar üzerine yaptığı araştırmada göçün kadınların özerkliği ile olan pozitif ilişkisini sunmaktadır. Aynı zamanda, kendileri de göç etmiş kadınların göç deneyimi aracılığıyla elde ettikleri özerklik alanını kaybetmemek için Meksika'ya dönmek istemediklerini belirtmiştir.

Göçün sonuçlarından biri olarak kadının güçlenmesi ve yetki alanının artması da göç sürecindeki toplumsal cinsiyet rollerinin ele alınmasının önemini altını çizmek için faydalıdır. Kadınların artan şekilde güçlenmesinin göç eyleminin gerçekleştiği ortam, kadın göçmenlerin karakteristik özelliği ve hareket türü gibi faktörlere bağlıdır (Hugo, 2000). Göç eyleminde kimin öncü kimin takip eden taraf olduğu da göç sonrasındaki ev ve iş yaşantısını belirleyen faktörlerden biridir. Patriarkal ve kapitalist düşünce sisteminden beslenen ve kadın-erkek rollerini ev içi ve ev dışı emek bağlamında tanımlayan düşünce yapısı göç sürecinde özellikle kadının hangi ideallerinden fedakârlık etmesi gerektiğini belirler (Halfacree, 2004) zira göçmenlerin yeni ortamlarına nasıl uyum sağlayacakları ataerkil pratiklerle ne şekilde pazarlık edeceklerine bağlıdır (Akis, 2016). Ev, iş ve göç deneyiminde kadın ve erkekler atfedilen geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinden arınılması kadın ve erkeklerin göç ve iş deneyimini olumlu şekilde etkileyecektir (Halfacree, 2004). Kadınlara atfedilen farklı toplumsal cinsiyet rollerinin özellikle iş yaşantısına atılmada önemli bir etken olduğunu ortaya koyan diğer araştırmalar da mevcut. İspanya'da yaşayan Faslı ve Romanyalı göçmenlerin iş yaşantısına katılımı arasında yapılan karşılaştırmalı araştırmaya göre toplumsal cinsiyet rolleri göçmen kadınların ev dışı faaliyetini belirleyen en önemli faktörlerden biri: evlilik ve çocuk sahibi olmak Romanyalı kadınların çalışma yaşantısını olumlu şekilde etkilerken Faslı kadınların çalışma hayatını olumsuz etkiliyor (Bradatan & Sandu, 2012). Sadece çalışma hayatına katılım değil sektörler de toplumsal cinsiyet rolleri tarafından

şekilleniyor ve bu durum özellikle düzensiz göç halinde ayyuka çıkıyor. Kadının göçmenler *kadın işlerinde* (seks sektörü, ev hizmetleri) çalışırken erkekler kol gücüne dayalı sektörlere yönlendiriliyor (Boyd & Grieco, 2003; Atasü-Topçuoğlu, 2012).

Araştırma Metodu ve Katılımcılar

Bu araştırma, 2015-2017 yılları arasında Kuzey İtalya (Novara, Milano, Como ve Lecco) kentlerinde 16 göçmen aile ve 6 göçmen birey⁵ ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler üzerine inşa edilmiştir. Görüşmelerin ana odağı aile ilişkileri ve göç deneyimleri olmakla birlikte genel konular, ailenin göç kararı, göçmenlerin “burada” ve “orada” olma hali arasında yaptıkları karşılaştırmalar, göç deneyimi, göçün aile ilişkilerindeki etkileri, karşılaşılan zorluklar gibi birkaç ana konu etrafında toplanmıştır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu evli ve çocuklu olmakla birlikte boşanmış bir kadın ve bir erkek göçmen de araştırma grubuna dâhil edilmiştir. Farklı araştırmalar tarafından da altının çizildiği üzere (Purkis & Güngör, 2015; Armelloni, 2008; Purkis, 2019) Türkiye'nin İtalya'ya göç veren en önemli bölgelerinden biri Kahramanmaraş-Pazarcık ilçesidir ve bu araştırmaya katılan göçmenlerin büyük çoğunluğu da bu bölgeden gelmektedir. Katılımcıların aktardıkları bilgilere göre Pazarcık'a bağlı Sadakalar ve Kızkapanlar köyünün neredeyse tamamı İtalya'da yaşamaktadır. Geride kalanlar yalnızca göçmenlerin yaşlı ebeveynleri ve onlardan sorumlu diğer aile fertleridir. Göçmen gruplar arasında hem etnik farklılıklar hem de inanç çeşitliliği (Türk-Kürt; Alevi-Sünni) mevcuttur.

Alanda karşılaşılan zorluklar iki ana gruba ayrılabilir: gruba erişmek ve erişim sağlandıktan sonra alanda kalabilmek. İlk görüşmeler 2015 yılının ilkbaharında yapılmaya başlanmıştır lakin 2015 Temmuz' da Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve PKK arasındaki ateşkesin sona ermesinden itibaren Türkiye'de ortaya çıkan politik gerginlikler alana girilmesine ciddi bir engel teşkil etmiştir. Türkiye'de meydana gelen her türlü politik gerilim, özellikle erkek katılımcıların çoğunun iltica ile İtalya'ya girmiş ve bazılarının başvurularının henüz tamamlanmamış olmasından ötürü göç üzerine yapılan bir araştırmaya yönelik ciddi şüpheler ve kaygılar beslemesine sebep olmuştur.

Bir diğer problem ise alana girildikten sonra görüşmeler esnasında toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı iletişim problemi olmuştur. Erkek katılımcılar göç deneyimlerini rahatlıkla dile getirirken konu aile ilişkilerine geldiğinde, misal, iyi bir eş olmanın koşullarından bahsedildiğinde bahsi geçen niteliklerin cinsel

⁵ İncelenen göçmen grubu, başlangıçta amacı İtalya'ya yerleşmeksizin başka bir AB ülkesine gitmek olan yoksul ve kırsal kökenli göçmen ailelerdir. Türkiye'nin daha gelişmiş bölgelerinden gelen iyi eğitilmiş orta ve üst sınıflardan ya da İtalya'ya iş ya da eğitim amaçlı olarak taşınan göçmen gruplar analiz edilmemiştir. Bu nedenle, incelenen grubun özelliklerine bağlı olmak üzere, bu çalışmanın ana hedefleri de bu küçük ve özel göç grubunun etrafında şekillenmektedir.

yeterliliklerine işaret ettiğini düşünmüş⁶ ve bir kadınla bunu konuşmaktan rahatsızlık duyduklarını, dolaylı da olsa belirtmişlerdir.

Kadınlar için ise asıl mesele araştırmacının görüşmelere başladığı esnada annelik vasfına sahip olmamasıdır, zira anne olmayan birinin göçmen annelik deneyimlerini anlaması mümkün değildir. Nitekim araştırmanın ilerleyen evrelerinde araştırmacının yakında anne olacağını belirtmesi kadın katılımcıların tavrında ciddi bir değişikliğe sebep olmuş ve deneyimlediği annelik sıfatı onun göçmen kadınlar arasında daha kabul görür bir yere sahip olmasına yardımcı olmuştur.

Veri Analizi: Karar Aşamasından Göç Deneyimine

Bu bölüm altında Türkiyeli göçmenlerin göç hikâyeleri, ailevi ilişkiler ışığında iki ayrı kısımda incelenecektir: İlk kısımda göçe karar verme aşamasının kadın ve erkeklere atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında nasıl şekillendiği, ikinci kısımda ise göç deneyiminin aile yaşantısına nasıl yansıtıldığı incelenecektir.

Aile ve Göç Kararı

Bu araştırma kapsamında görüşülen aileleri iki ana temel kategoriye ayırmak mümkündür: göç etme esnasında halihazırda evli olan çiftler ve göç eyleminden sonra aile kuranlar. Görüşmelerden elde edilen sonuca göre, her iki grupta da kimi zaman geniş aile bireylerinin de yönlendirmeleri aracılığıyla alınan göç kararını hayata geçiren kişi ailenin erkek üyeleri. Dolayısıyla İtalya'ya Türkiye'den gerçekleşen göç, önce erkeklerin başlattığı ve aile birleşimi ile devam eden bir göç dalgasıdır. Altı çizilmesi gereken bir diğer konu ise göç kararının kendisinin ve bu kararın hayata geçirilmesi eyleminin tamamen toplumsal cinsiyet rolleri ile bezenmiş olmasıdır. İlk kimin ve hangi şekilde yola çıkacağı, yurt dışında ne kadar kalınacağı genelde erkekler tarafından belirlenmektedir. Bu kararların üretiminde ve yeniden üretiminde geniş ailenin yaşça büyük kadınlarına da rol düşmektedir. Analizin ilerleyen kısmında bu konu derinlemesine ele alınacaktır.

Dolayısıyla göç kararı esnasında evli olmak veya olmamak erkeklere sunulan karar yetkisi üzerinde bir değişikliğe sebep olmuyor. Göç etme anında evli iseler eşleri bu kararı kabul etmekle yükümlüler, evlenmeye göç ettikten sonra karar veren erkeklerin gelecekteki eşleri için de durum çok farklı değil, onlar da evliliklerinin göç etmek anlamına geldiğini biliyor ve birini kabul ederken diğerinin de altına imza attıklarını varsayıyorlar.

“O [kocam] veya başkası... Biri eninde sonunda götürecekti beni...”

Sevgi⁷ ile aile ve kendisinin göçmenlik deneyimlerini paylaşmak için ilk görüştüğümüzde oldukça heyecanlıydı, hikâyesinin araştırmam için neden ve/veya nasıl önemli olabileceğini kestiremiyordu. Neyse ki anlattıkça rahatladı

⁶ Bu konu ile ilgili ayrıntılı bir çalışma için bkz. Schwalbe & Wolkomir, 2003.

⁷ Araştırmada kullanılan isimler katılımcıların gerçek isimleri değildir.

ve özellikle göç fikrinin hayatına nüfuz etmesinden itibaren olanları, korkularını, kaygılarını ve sevinçlerini tüm ayrıntıları ile anlattı. Oturduğumuz mekândan çıkarken döndü ve hafifçe gülümseyerek “Hadi Çav!” dedi. “Hadi Çav!” Ne Türkiye’de tam olarak kalabilmiş ne de İtalya’yı tam olarak yuva edinmiş bir kadının selamı idi. Bu, onun gibi yüzlerce, binlerce göçmenin selamı aynı zamanda. Ne orada ne de tam burada yahut hem orada hem de tam anlamıyla burada.

Araştırmaya katılan kadınların birçoğu gibi o da evlilik aracılığıyla İtalya’ya gelmişti ve geniş aile bağlarından uzak bir şekilde kendi ailesini kurmaya çalışıyordu. Sevgi 2005 yılında, birinci dereceden kuzeninin kendisi ile evlenmek istediğini, dahası onunla evlenmesi durumunda İtalya’ya yerleşmesi gerektiğini öğrenmişti. İlk ikisine de karşı çıksa da sonunda diğer aile bireylerinin yoğun ikna çabası sonucunda hem evlenmeyi hem de göç etmeyi kabul etmişti. Onun hikâyesi, çevresindeki birçok göçmen kadının da hikâyesiydi aynı zamanda. Bu göçmen kadınların ortak özelliği, göç etmeye karar verdiğinde henüz evli olmayan ve göç edip yasal işlemlerini tamamladıktan sonra, annelerinin veya ailedeki kadın bireylerin seçtiği, çoğunlukla ilk derece kuzenler ile evlenmeye karar veren erkeklerin eşleri olmaları idi. Göç hikâyeleriyle evlilik hikâyeleri aynı anda başlayan bu kadınlara ne yapmaları gerektiğini söyleyen, onların yollarını çizen, geniş ailenin kadın fertleridir.

Bu kadınlardan bir diğeri de Nermin (32). Hikâyesi Sevgi’ninkine benzemekle birlikte ufak nüanslar barındırıyor. İlki, evlenme talebinin eşinden değil öncelikle eşinin annesinden gelmesi. İtalya’da göçmen olan oğlunun eş ve baba olduğunu görmek isteyen anne evlenmesi için ilkin oğlunu ikna eder, uzun uğraşlardan sonra ikna olan oğlundan sonra sıra gelin adayını bulmaktadır. Aynı köyde (Sadakalar) yaşayan uzak bir akrabanın kızı olan Nermin oldukça uygun bir adaydır. Yaşlı annesini ve babasını geride bırakabilir, zira yokluğunda onlara bakacak kendinden küçük iki kız kardeşi daha vardır. Öncelikle aileler bir araya gelir, çiftlerin buluşması zordur çünkü Celal’in İtalya’daki sığınma talebi henüz tanınmamıştır dolayısıyla Türkiye’ye giriş yapamaz. Köyde temsili bir nişan töreni yapılır, Nermin 2004 yılında o zamana kadar görmediği bir adamla nişanlanır ve bundan sonraki adımların atılmasını bekler.

Celal’in ailesinde ilk göç eden kişi kendisi değildir. Babası, 80’li yılların başında ailesini çok zor koşullarda geride bırakmak zorunda kalmış ve ilkin İtalya’ya ardından İsviçre’ye göç etmiştir. Celal, babasının yurt dışında gerekli belgeleri tamamlayamadığından uzun seneler Türkiye’ye geri dönemediğini, onun yokluğunda annesinin ailenin tüm yükünü omuzladığını ve kendisinin küçüklükten beri ailesine destek olabilmek için farklı işlerde çalıştığını anlatmıştır. 2002’de o da babası gibi göç etmeye karar verdiğinde henüz evli değildir. Birkaç sene sonra Türkiye’ye döndüğünde yoğun ısrarlar sonucu annesinin gelin adayını seçtiği ve gelecekte eşi olacak Nermin’le tanışmış ve *annesinin kalbini kırmak istemediğinden* evlenmeyi kabul etmiştir. Diğer taraftan Nermin’e kendisi ile evlenmek isteyen birinin olduğu ve bu kişinin İtalya’da

yaşadığı haberi ulaşmıştır. Evlenmekten öte, evliliğinin bir sonucu olarak gurbette yaşama fikrine takılan Nermin bu teklife karşı çıkar:

“Eşim halihazırda burada [İtalya'da] yaşıyordu. Tatil için Türkiye'ye geldiğinde annesi beni görmüş ve oğlunu evlendirmek istemiş. Aileler birbirini tanıyordu, uzaktan da akrabamız zaten (...) Nişanlı olup olmadığını sordular. Ben de kendisini gördüm ve beğendim. Teyzesi geldi ve onunla görüşmek isteyip istemediğimi sordu. Bu arada yurt dışında yaşadığını öğrendim ve daha konuşup tanışmadan hayır dedim. Aileme, kardeşlerime çok bağlıydım ben. Onları arkamda bırakıp gitmek imkânsız gibi göründü.”

Bu kararını değiştirip evlenmeye nasıl ikna olduğunu sorduğumda diğer aile bireylerinin, özellikle de kadınların oldukça ısrar ettiğini ve sonunda fikrini değiştirdiğini söyledi:

“İsrar ettiler. Teyzemi de tanyıyorlardı (...) Çok akıllı, iyi biridir dediler. Teyzeme güvendim. Tatillerde gelir görürsün, sık sık ararsın aileni dediler. Böyle ikna ettiler beni.”

Bu kabulde rol oynayan bir başka etken ise şuydu:

“O [kocam] veya başkası... Biri eninde sonunda götürecekti beni...”

Burada, kuramsal çerçeve kısmında ele alınan “göç kültürü”nün gündelik yaşantıya nasıl örüldüğünü görmek mümkün. Evlenme çağındaki erkeklerin göç etme ve dolayısıyla evlenecekleri kadınları yurt dışına çıkarma ihtimalinin yüksekliğinin Nermin için gayet net olduğu söylenebilir. Derya (27) 'nın hikâyesi de Nermin'inki ile benzerlikler taşıyor. Kuzenininki kendisi ile evlenmek istediği söylendiğinde *Avrupa'dan gelen insanlar hep kaba saba olduğundan* bu teklifi başlangıçta kabul etmemiş, lâkin eş adayıyla karşılaşınca fikrinden vazgeçmişti. Kuzeni tarafından eş seçilen ve 2013 yılında aile birleşimi ile İtalya'ya gelen Derya'ya da evlenmesi halinde göç etmesi gerektiği söylenmiş dolayısıyla onun için de aile kurmak demek kendisine başka bir ülkede hayat kurmak anlamına gelmekteydi.

Evlendikten üç sene sonra, 2005 yılında İtalya'ya gelen Ayşe'nin örneği evlilik ve dolayısıyla kadınlar için göç senaryosunun çoğunlukla geniş ailenin kadın fertleri tarafından yazıldığına işaret etmektedir.

“(Evlendiğimde) henüz 17 yaşındaydım. Çok gençtim ve annem istedi evlenmemi. Kocam beni de yanında götürecekti.”

Göçe karar verilmesi esnasında evli ve çocuklu olan kadınlar da bu göç etme kararına yeterince müdahil olmamaktadırlar. Araştırmaya katılan kadınların

çoğu kendilerine göç etme kararının yalnızca *bildirildiğini* söylediler. Erkekler ilkin kendilerinin göç edeceğini ardından ise aile birleşimine başvuracaklarını eşlerine söylemekle yetinip kararlarını hemen hayata geçirmişlerdir.

Cemile (32) 2010 yılında, eşiyile üç yıllık bir ayrılıktan sonra gelmişti İtalya'ya. O'nun hikâyesi kadının bu karar aşamasında söz sahibi olmadığının açık bir örneğidir:

“Oğlumuz doğduktan sonra kocam fikrini değiştirdi ve ‘Avrupa’ya gideceğim.’ demeye başladı. ‘Gitme, yarının ne getireceği belli olmaz’ dedim. ‘Burada hayat yok, çoluk çocuğu düşünmemiz lazım, orası daha iyi olur onlar için.’ dedi. Aklına koymuş bir kere. Çok ısrar etmedim ben de. Ne yapayım! Gelmek istedi ve geldi. Üç yıl geçti böyle, ne yapacağımızı bilemedik. Gelip gelemeyeceğimiz bile belli değildi. Olacak mı, olmayacak mı... Kağıt işini halledebilecek mi, halledemeyecek mi... Soru üstüne soru. Her şey geliyor insanın aklına.”

Canan ile Samet'in durumları da bir istisna olarak değerlendirilse bile (zira göç etmeyi *beraber istediklerini* söylediler) diğer örneklere nazaran çok ciddi farklılıklar taşımıyor aslında. Canan (43), siyasî ve ekonomik sebeplerden dolayı göç fikrine sıcak bakmaya başladıklarının ve bunun ortak alınan bir karar olduğunun altını çizdi lakin ayrı ayrı göç etme fikrine kesinlikle karşıydı. Beraber yola çıkmak istiyordu. Buna rağmen onun bu talebi karşılanmadı ve ilkin eşi göç etti.

“Gelme istiyordum buraya ama beraber gelmek koşuluyla. Üç çocuğumuz vardı. Dediler ki kocan gidecek en fazla iki sene ayrı kalacaksınız. İki yılı duyunca kesinlikle olmaz dedim, kabul etmedim. Başıma ne geldi, tam altı sene ayrı kaldık.”

Kenan'ın altını çizdiği üzere göçü başlatanın erkekler olması kökleri oldukça derinlerde olan kültürel bir gelenektir:

A: Bizim kültürümüzde önce erkek göç eder. Evli olsun olmasın, fark etmez. Önce o göç eder. Kadınlarımızı yalnız başına göndermeyiz Avrupa'ya, asla, olmaz öyle şey.

B: O zaman, eşleri ile de çıkmazlar yola, öyle mi?

A: Sadece kâğıtları tamamsa çıkar yola. Ama bize baktığında ne görüyorsun, erkekler kaçak geliyor. Çok az kişi vizeyle gelmiştir buraya.”

“Biz [kendisi ve çocukları] o şekilde [yasa dışı yollarla] asla gelmezdik. Kocam ölse izin vermezdi.” (Hatice, 46).

Görüştiğim kadınlar arasında eşiyile beraber göç eden tek kadın olan ve 17 sene önce siyasî sığınma talebiyle yola çıkan Semiha (33) (eski) eşi ve üç aylık bebekleriyle birlikte göç etmişti. Onun durumunda dahi evlilik göç etme yahut daha da fazlasını ifade ediyordu. Evlilik onun için bir göç mazereti olmuştu:

“Önce evlendik, sonra göç ettik. Evlenmeden çıkamazsın öyle yola bir adamla.”

Göç etmeye nasıl karar verdiği sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

“Aslına bakarsan düşünüyorduk, askerliği vardı, onu yapmak istemiyordu. Ailesi Avrupa'ya gidin dedi, biz de geldik.”

Kadınların bu hikâyeleri göç kararına dahil olmadıklarını gösteriyor. Bu süreçte bazılarında yalnızca yakın bir zamanda göçecekleri bildiriliyor, konuya en dahil oldukları anda dahi, Semiha'nın örneğinde olduğu gibi, ya diğer aile üyeleri de dahil oluyor yahut taleplerinin yalnızca bir kısmı karşılanıyor.

Göç Sonrasında Aile

Aile birleşimi gerçekleştikten sonra göç deneyimiyle aile kurma deneyimini bir arada yaşayan göçmenlerin hikâyesi bu kısımda ele alınacaktır. Bu araştırma sonucuna göre, göç, kadınların aile içindeki karar verme gücüne sıklıkla olumlu şekilde etki ediyor. Özellikle eşlerinin geniş aile fertlerinden uzak olan göçmen kadınlar kendi aileleriyle ilgili alınacak kararlarda kendilerini daha özgür hissetmektedirler. Erkekler içinse ailedeki her türlü rol değişimi ve dönüşümü bir tehdit olarak algılanmaktadır, zira bir sonraki başlık altında ayrıntılıca ele alınacağı üzere, göç ve aileye yönelik konularda konuşulurken “dönüşüm” kelimesi erkekler için neredeyse her zaman negatif bir çağrışım yaparken kadınlar aynı kelimeye pozitif anlamlar yüklemiştir.

Engellemek ve teşvik etmek arasında: Göç ve aile içi rol dönüşümü

Göçmen katılımcılarla yapılan görüşmelerde konuşulan ana başlıklardan biri göçün aile ve aile içindeki rol dağılımını nasıl değiştirip dönüştürdüğü üzerine idi. Veri analizinde ortaya çıkan ilginç sonuçlardan biri aynı kelimeye [dönüşüm] yüklenen anlamlarda toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl baskın olduğu idi. Erkek göçmenler aile içindeki rollerin, beklentilerin ve gerekliliklerin göç sebebiyle dönüşebilme ihtimaline oldukça negatif anlam yüklediler. Örneğin 2002 yılında İtalya'ya göç eden Doğan (48) eşiyile yalnız mülakat yapmama izin vermedi; onun için aile içinde göçe bağlı olabilecek her türlü dönüşüm bir tehdit niteliği taşımaktaydı ve kendisine atfedilen mevcut babalık ve kocalık rollerinin göç deneyimiyle değişimine uğramasını bir kimlik kaybı sayıyordu:

“Eğer insanlar kendilerini bilmezse değişirler tabi. Türk erkekleri babaerkildir ve sırf Avrupa’dayız diye değişecek halimiz yok. Ben şahsen öyle cinsiyet eşitliğine falan inanmam (...) Gelenegini göreneğini kaybetmezsen her şey kolay. Bir kendini kaybedersen yalnız, ki bak Avrupa buna çok müsait, her şeyi atacaksın çöpe.”

Doğan, İtalyan ailelerle kurulan ilişkilerin de geleneksel aile yapısına zarar vereceğini ve dahası böyle bir ilişkinin kadınların *yalan yanlış hayaller kurmasına* sebep olabileceğinin altını çizdi. Ona göre, aile içindeki rollere Avrupa ortamında daha da sahip çıkılmalı, zira Avrupa’da kadınlar ailenin ne demek olduğunu bilmemektedir. Dolayısıyla rollerin patriarkal ve geleneksel kurallara göre dağıldığı aile yapısı, gelebilecek tehditlere karşı daha dirençli olacaktır.

Daha önce de belirtildiği üzere, araştırılan grup, aynı coğrafi bölgeden geldikleri için homojen ve kendi içlerinde benzerlikler taşıyan bir grup, dolayısıyla araştırmaya katılanlar birbirlerinin aile dinamikleri hakkında bilgi sahibi.

Hasan’ın ailesiyle görüşmeye gittiğimde evde bir başka aile daha vardı ve onlar da araştırmaya dâhil olmayı kabul etti. Yaklaşık 50 yaşlarında olan ve 2000’lerin başında İtalya’ya gelmiş olan Samet, eşiyle ilişkisini anlatmaya başladığında odada bulunan diğer erkekler sessizce gülmeye başladı. İlk sebepini anlayamadım yalnız daha sonra nedeni açığa çıktı. Samet neredeyse gururlanarak aile içinde alınan her kararda karısının da sözü olduğunu ve ona ev işlerinde mümkün mertebe yardımcı olduğunu anlatıyordu. Bu dayanışmanın kendisini güçlü kıldığından bahsettiğinde bu tür bir konuşmanın odadaki diğer erkekler için onur kırıcı bir yanının olduğu açıktı. Nitekim, bu kişilerle görüşme yaptığımda kadınların aile kararlarına katılmasının veya erkeklerin ev işlerine müdahil olmasının onlar için bir kimlik kaybı anlamına geldiğini anladım.

“Biz neredeyse Avrupa’da büyüdük. Bazıları buraya geldi (Samet’i kastediyor) eni konu değişti. Ben neredeyse 14 senedir buradayım ve herkes beni bilir, çünkü ben değişmedim. Kendini bilirsen değişmezsin (...) Kendini kaybetmek fena bir şey. Diyorlar işte ‘Ben pişiririm, sen bulaşıkları yıkarsın’ Bunu diyen kendini kaybetmiştir.” (Hayri, 34).

“Türk erkeği önce gelir, Avrupa’daymışsın, başka yerdeymişsin fark etmez. Kendim için de konuşuyorum. Eşıme falan bir şey danışmam ben. Türkiye’de de burada da. Bir şey değişmez bizde. Yok, hayır. Bizim evimizde böyle. Tabi % 99 böyle ama bazen fire veriyorsun. S’nin kardeşi (Samet’i kastediyor) misal. Karısına sormadan banyoya gitmez. İşte bazıları böyle yaşıyor ama bizde olmaz öyle şey” (Hasan, 40)

Araştırma sonuçları şuna işaret etmektedir: Erkekler için özellikle göç ortamında geleneksel aile düzenine sadık kalan rol dağılımı oldukça önemli bir yere sahip. Bu rol dağılımına sadık kalmayan kişilerin bir kimlik kaybına maruz kaldıklarına olan inanç da nispeten güçlü. Böyle bir düşünce yapısı ise göçmen ve İtalyan aileler arasındaki etkileşimin geleneksel aile yapısı için bir tehdit olarak algılanmasına sebep olmakta; dahası erkekler, eşlerinin İtalyan aile yapısından etkilenmesinden endişelenmektedirler.

Erkeklerin dönüşüm fikrine bunca soğuk bakmasına rağmen bu araştırma göç ortamında erkeklerin aileye bakışını ve davranış biçimini de değiştirdiğini göstermektedir. Aile bağlarından ve özellikle küçük şehirlere özgü sosyal normlardan uzaktaki bu göçmenler için de bazı değişiklikler mevcut, özellikle eşlere olan sadakat konusunda. Kenan'a göçmen ailelerin karşılaştığı en büyük zorlukları sorduğumda hemen hiç düşünmeden "kıskançlık" dedi:

"Tahmin edersin, İtalya'da erkekler daha özgür. Çalışacağım diye çıkar istediği zaman döner. Bazı kadınlar için bu ciddi bir sıkıntı. Kocaları hep yanında kalsın istiyorlar. Erkekler kabul etmiyor. Çok, çok sık oluyor bu. Dahası adamlar aldatıyor. Kadınlarda yok. Binde bir belki. Erkeklerde sürekli artan bir aldatma var. İtalya'da yaşıyorlar diye herhalde. Türkiye'de olsa yapamazlar, mümkün değil."

Dolayısıyla, bu durum şöyle yorumlanabilir: erkekler için "dönüşüm" kelimesi yalnızca kadının aile içinde atfedilen rollerine ithafen kullanıldığında olumsuz bir anlam kazanıyor. Kenan'ın şu sözleri de bu savı destekler nitelikte:

"Yabancılarla aldatıyorlar. Bizim kültürde karını başka bir Türk kadınla aldatırsan vururlar adamı. Oradaymışsın, buradaymışsın fark etmez. O yüzden kimse cesaret edemez bizden başka bir kadınla aldatmayı."

Görüldüğü üzere aldatma algısı dahi toplumsal cinsiyet rolüyle bezenmiş durumda. Sadece erkekler yapabilir ve sadece yabancı kadınlarla aldatırlar. Bu algı göç ortamında daha da keskinleşiyor, zira aile yıkımına sebep olanlar yalnızca yabancı kadınlar ve göçmen kadınlara biçilen rol yıkılan ailelerini toparlamaya çalışmak.

"Burada bana ihtiyacı var..."

Yukarıdaki kısımda erkek göçmenlerin gözünden aile içindeki dönüşüm anlatıldı. Kadınların ağzından dinleyince aynı konu oldukça farklı bir anlam kazanıyor. Göç deneyimi kadının aile içindeki pozisyonunu sıklıkla olumlu şekilde etkiliyor. Bunun en önemli sebebi kadınların -özellikle- kocalarının geniş aile bağlarından uzak olmalarıdır.

Aycan, araştırmaya katılan kadınlar arasında göç etmeden önce çalışan tek kadındı ve evlenmeden hemen önce eşinin ailesinin talebi üzerine işten ayrılmıştı. İtalya’da, eşinin ailesinden uzakta çalışmasına kimse engel olmazdı, nitekim kendisi de çalışmak istiyordu yalnız dil bilmiyordu. Nitekim, özellikle ilk zamanlarda dil bilmemesine bağlı olarak İtalya’da çok zorluk çektiğini söyledi. Buna rağmen, gene defalarca, burada yaşamaktan çok memnun olduğunu ifade etti. Bunun sebebi kocasıyla yeni hayatında kurduğu ilişki idi. Eşinin ailesinin müdahalesi olmadan kendi aile yaşantısını dilediği gibi kurabiliyordu.

“Sana karışan kimse yok burada. Türkiye’de olan kaynın, kayınvaliden hep başında. Evliliğini bozar öyle şeyler. Burda eşim bana bağlı. Karışanın yok. Kardeşim de aynı böyle diyor. Kaynanası her şeye karışıyormuş (...) Bense rahatım burda kocamla. Nasıl istersen öyle davran. Eve beşte mi dönmüşsün, şuraya buraya mı gitmişsin. Orda olsa işin zor. Kaynanam bana karışır kocam da annesinden etkilenirdi.”

Diğer kadınların da benzer deneyimleri olmuştur:

“Gurbette eşine daha bağıslısın. Burada onun da bana ihtiyacı var, bir benim ona değil yani. Türkiye’de öyle değil, burası başka” (Feride, 33).

Eşinin 6 senelik yokluğunda kayınvalidesi ile yaşayan Canan⁸ yaklaşık 12 yıl önce gelmişti İtalya’ya. Eşinin ailesi ile bu süre zarfında çok ciddi problemler yaşamasa bile bu birlikteliğin kendisini zorladığının altını çizdi. Bu sebeple, geldiğinde yaşayacağı zorlukların farkında olsa bile İtalya’da olmak onu çok rahatlatmıştı. Göç deneyiminin eşiyile olan ilişkisini değiştirip değiştirmediğini sorduğumda bana Türkiye’de kalmış olsalardı evliliklerinin çok farklı olacağını ve eşinin şu anda davrandığı gibi kesinlikle davranamayacağını söyledi.

“Türkiye’de eşin azıcık sana yardım etmeyiversin anında kılıbık derler. Burda da diyorlar ama başka. Burda duymuyorsun.”

Görüleceği üzere geniş aile bağlarından uzak kalmanın kadınlar için olumlu yanları mevcut. Bu durum yalnızca eşinin ailesi ile gözle görülür problemleri olan kadınlar için geçerli değil. Birinci dereceden kuzeniyle evli olan Derya, eski halası, yeni kayınvalidesinin kendisi için anneden öte olduğunu yalnız buna rağmen yakın yaşamları durumunda ortaya sorunların çıkma ihtimalinin yüksek olduğunu söylüyor.

⁸ Canan yukarıda bahsi geçen Samet’in eşi.

“Gurbette yaşasan da bir şey değişmez. Ama bir şey var. Burada kocan sana daha çok özen gösteriyor. Türkiye’de aileler var, o var, bu var. Bu bir problem yaratırdı. Burda ikimiziz. Birbirimize yaslanmaktan başka çaremiz yok.”

Derya’nın örneği Selma⁹’nın örneği ile benzerlikler taşımaktadır. Dört çocuk annesi Selma (42) İtalya’ya 2009’da aile birleşimiyle gelmiş. Eşiyle ilişkisinin, özellikle eşinin ailesinin yanında zorlaştığının altını defalarca çizdi.

“Burada Türkiye’de olduğundan fazla beraberiz. Diğer ailelere nazaran gene az ama gene de Türkiye’de olacağından iyi. Türkiye’de ilgimiz alakamız gidiyor. Geçen yaz misal, bir kere yüzüme bakmadı ordayken. Çok alındım. Burda ise farklı çünkü bir ben varım. Bir tek ben. Azıcık denge kurmayı öğrenmeli benim kocam orda.”

Cemile de göç deneyiminin eşiyle olan ilişkisine nasıl yansıdığı üzerine düşünen kadınlardan. Onun için geniş aile bağlarından uzak olmak kocasının gözünde *–var olmak–* demek ve bu yalnızca ihtiyaç sınırları içinde bir varoluş değil, aksine ona göre gurbet ona kocası tarafından dikkate alınma imkânı sağlamış.

“Sanırım Türkiye’de çok başka olurdu. Burası daha iyi olanı. Bir tek ikimiz varız burada. Ordaysa kocaman bir aile. Burada sen ve ben. Birbirimize sahip çıkıyoruz. Başka kimsemiz yok ki. Bana ihtiyacı var. Yani, ihtiyaç da demeyelim, sen bana lâzımsın diyor. Burada varım ben yani. Öyle olunca bağlar da güçleniyor tabii.”

Sonuç

Genel olarak Güney Avrupa, özelde ise İtalya bazlı aile göçü araştırmaları kadınların çoğunlukla öncü göçmenler olduğunu göstermektedirler (Bonizzoni, 2009; Ambrosini & Bonizzoni ve Triandafyllidou, 2014). Bunun en önemli sebeplerinden biri İtalyan pazarının özellikle ailelerin, yaşlı bakımında kadın emeğine duyduğu ihtiyaçtır. Yalnız Türkiye’den İtalya’ya olan göçü bu kategoride ele almak mümkün değildir; bu araştırmaya katılan grupta öncü göçmenler erkeklerdir ve kadınların ülkeye girişi çoğunlukla aile birleşimi ile gerçekleşmiştir. Kadınların göç serüvenine eşleri ile katılmamasının başlıca sebebi yolculuğun yasa dışı ve fizikî olarak yıpratıcı olması; genel kanı ise kadınların böyle bir yolculukla yüzleşemeyecek oluşları üzerine kurulmuştur. Özellikle yeni evli ve genç kadınların aile kararlarına katılım oranının oldukça az olduğu gözlenmiştir. Kadını maddî ve manevî olarak erkeğe bağlı kılan bu süreçte, erkeklerin ailenin ekonomik kaynağından ve kadınların da ev içi emekten sorumlu olduğu fikri kadınları ev dışındaki tüm aktivitelerden

⁹ Selma yukarıda bahsi geçen Doğan’ın eşi.

soyutlayıp kimin ne şekilde göç edeceğini belirlemektedir. Bu bağlamda, Kanaiaupuni'nun (2000) medeni durum ayrımı Türkiyeli kadınlar için geçerli değildir zira bu araştırmaya göre kadınların tek göç yolu evlilik olup medeni durumları onların karar yetkisinde önemli bir yere sahip değildir. Dahası, Semiha'nın örneğinin açıkça gösterdiği üzere evlilik, göreceli bir hareket alanı yaratarak kadınların aile birleşiminden farklı sebeplerle yola çıkabilmelerini sağlıyor. Bununla birlikte göç eylemlerini şekillendiren normatif kurallar, özellikle kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri ile örtüşen “uygun” yahut “uygunsuz” hareketleri belirleyerek kadınların bu eylem esnasında nasıl davranmalarını gerektirdiğinin altını çizmektedir (Zvonkovic, et.al., 1996).

Bu araştırma, çiftler arasında göç kararıyla ilgili bariz bir fikir birliği olduğunda dahi, göçle ilgili herhangi bir tartışmada erkeklerin her zaman söz sahibi olduğunu ve eşlerinin önerdikleri değişikliklere neredeyse her zaman olumsuz cevap verdiklerini vurgulamaktadır. Hondagneu-Sotelo'nun (1992) ABD'de yaşayan Meksikalı göçmen kadınlarla ilgili araştırmalarında da benzer sonuçlara dikkat çekilmiştir. Ataerkil cinsiyet ilişkilerinin, erkeklerin göç planlama sürecinde özerk davranmalarına imkan sağladığını ve bu ilişkilerin evli kadınları, eşlerinin kararlarını kabul etmelerini zorladığını gözlemledi.

Bu araştırma, Türkiye'den gerçekleşen aile göçünün İtalya'daki diğer göç dalgalarından farklı olduğunu göstermekte; aynı göç dalgasını Almanya, Fransa, Hollanda gibi ülkelerdeki Türkiye göçü ile karşılaştırdığımızda ise bu göç hareketinin çok daha yeni ve düzensiz gerçekleştiğini görmek mümkün. Bu da birinci nesil göçmenlerin henüz genç, ikinci nesil göçmenlerin yaş ortalamasının ise oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bu çıkarımdan doğacak bir diğer sonuç ise geniş aile bağlarının göç ortamında henüz kurulmamış olmasıdır. Bu durumun göçmen aileler üzerindeki etkisinin oldukça önemli olduğunu söylemek mümkün. Geleneksel aile kurumunun ve cinsiyet rollerinin mevcudiyetini garantileyen bu aile bağlarının henüz kurulmamış olması bazı durumlarda erkeklerin aile kurumunu rahatlıkla yıkabilmesine sebebiyet vermektedir. Diğer taraftan, göç ortamında erkeklerin ataerkil ve geleneksel ailenin tek sürdürücüsü olduklarına dair inançları aile içinde kadına uyguladıkları baskının oranını da arttırabilmektedir. Bununla birlikte özellikle kocalarının ailelerinden uzakta olmanın kadınlar için önemi büyük. Özellikle eşlerinin ailelerinden uzak olmaları kendi aile içi dinamikleri üzerinde söz sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır ve eşleri tarafından kendilerine duyulan ihtiyacı aile içinde var olma olarak yorumlamaktadırlar.

Kaynakça

- Akis, Y. (2016). Uluslararası Zorunlu Göç Literatüründe Toplumsal Cinsiyet: Başlıca Yaklaşımlar ve Eleştiriler, Küreselleşme Çağında Göç içinde, pp: 379- 398, Der. S. G. Ihlamur-Öner, N. A. Şirin Öner, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ambrosini, M. (2008). Un'altra globalizzazione: la sfida delle migrazioni transnazionali. Bologna: Il Mulino.

- Ambrosini, M., Bonizzoni P., Triandafyllidou A. (2014). Family Migration in Southern Europe: Integration Challenges and Transnational Dynamics: an introduction, *International Review of Sociology*, 24 (3) pp: 367-373.
<https://doi.org/10.1080/03906701.2014.954335>
- Armelloni, M. (2008). Comunità e ambiguità: Il caso dei rifugiati politici kurdi. M. Van Aken (Ed.). Milano rifugio. Napoli, Carta Editore.
- Atasü-Topçuoğlu, R. (2012). Düzensiz Göç: Küreselleşmede Kısıtlanan İnsan Hareketliliği, Küreselleşme Çağında Göç içinde, pp: 501- 518, Der. S. G. İhlamur-Öner, N. A. Şirin Öner, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bonifazi, C., Heins, F., Strozza, S., Vitiello, M. (2009). Italy: the Italian transition from an emigration to immigration country (Idea Working Papers, No. 5). Retrieved from: http://www.idea6fp.uw.edu.pl/pliki/WP5_Italy.pdf
- Bonizzoni P. (2009). Living together again: families surviving Italian immigration policies, *International Review of Sociology*, 19 (1) pp: 83-10.
<https://doi.org/10.1080/03906700802613954>
- Boyd M. (1989). Family and Personal Networks in International Migration: Recent Developments and New Agendas. *International Migration Review*, 23 (3) pp: 638-670. <https://doi.org/10.1177/019791838902300313>
- Boyd, M., Grieco, E. M., (2003). Women and migration: incorporating gender into international migration theory. Retrieved from Migration Policy Institute website: <http://www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-gender-international-migration-theory>
- Bradatan, C., Sandu, D. (2012). Before Crisis: Gender and Economic Outcomes of the Two Largest Immigrant Communities in Spain, *International Migration Review*, 46(1) pp: 221-43. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2012.00885.x>
- Cohen, J. H., Sirkeci, I. (2011). Cultures of migration. The global nature of contemporary mobility. University of Texas Press, Austin.
<https://doi.org/10.4337/9781784714123>
- Cohen, J. H., Sirkeci, I. (2016). Migration and insecurity: rethinking mobility in the neoliberal age. G. James (Ed.). After the Crisis, Anthropological thought, neoliberalism and the aftermath (pp. 96-113). London, New York: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315657417-8>
- Curdi, la Turchia è pronta per collaborare con l'Italia (1997, December 29). La Repubblica. Retrieved from: <http://www.repubblica.it/ww1/fatti/curdi/turchita/turchita.html>
- De Haas, H. (2008). Migration and Development: A Theoretical Perspective. (International Migration Institute working papers n. 9). Retrieved from: <https://www.imi.ox.ac.uk/pdfs/wp/wp-09-08.pdf>
- Çakırcı, Y. (2010). Göç Trafikçisinde Araftakiler: İtalya'daki Türkler, Kitap Bölümü : Yurtdışındaki Türkler: 50. Yılında Göç ve Uyum (Ed. M. Murat Erdoğan), Cilt: 2010, Sayfa: 763-768.
- Faist, T. (1997). The crucial meso-level. T. Hammar, G. Brochmann, K. Tamas, & T. Faist (Ed.). *International Migration, Immobility and Development: Multidisciplinary Perspectives* (pp. 187-217). Oxford: Berg.
- Fawcett, J.T. (1989). Networks, linkages and migration systems. *International Migration Review*, 3, Special Silver Anniversary Issue: International Migration an

- Assessment for the 90's (Autumn, 1989), pp. 671-80.
<https://doi.org/10.1177/019791838902300314>
- Gurak, D.T., Caces, F. (1992). Migration networks and the shaping of migration systems. M.M. Kritz, L.L. Lim & H. Zlotnik (Ed.). *International Migration Systems: A Global Approach*. Oxford: Clarendon.
- Hadi A. (2001). International migration and the change of women's position among the left-behind in rural Bangladesh. *International Journal of Population Geography*, (7) 2001, pp. 53-61. <https://doi.org/10.1002/ijpg.211>
- Halfacree, K. (2004). Untying migration completely: ce-gendering or radical transformation?, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 30 (2) pp: 397-413. <https://doi.org/10.1080/1369183042000200768>
- Hondagneu-Sotelo, P. (1992). Overcoming patriarchal constraints: the reconstruction of gender relations among Mexican immigrant women and men. *Gender and Society*. 6(3), pp. 393-415. <https://doi.org/10.1177/089124392006003004>
- Hondagneu-Sotelo P. (1994). *Gendered transitions: Mexican experiences of immigration*. University of California Press.
- Hugo G. (2000). *Migration and women empowerment*. B. Harriet Presser and G. Sen (Ed.). Oxford University Press.
- International Migration Report 2015 (2016). Department of Economic and Social Affairs, United Nations, 2016.
- Istat (2017). Non-EU citizens: presence, new inflows and acquisition of citizenship, years 2016-2017. Retrieved from Istat website:
https://www.istat.it/en/files/2017/10/EN_Non-EU-citizens_2017.pdf?title=Non-EU+citizens+in+Italy+-+10+Oct+2017+-+EN_Non-EU+citizens_2017.pdf
- Kanaiaupuni, S. M. (2000). Reframing the migration question: An analysis of men, women, and gender in Mexico. *Social Forces*, 78 (4), pp. 1311-1347. <https://doi.org/10.1093/sf/78.4.1311>
- Kofman, E. (2004). Family-related migration: a critical review of European Studies. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, (30)2, pp. 243-262. <https://doi.org/10.1080/1369183042000200687>
- Morokvašić, M. (1984) Birds of passage are also women. *International Migration Review*, 18(4), p.p. 886-907. <https://doi.org/10.1177/019791838401800402>
- ORIM (2016) L'immigrazione straniera in Lombardia. (La quindicesima indagine regionale, Rapporto 2015). Giancarlo Blangiardo (Ed.). Retrieved from:
<http://www.integrazionemigranti.gov.it/Documenti-e-ricerche/Immigrazione%20straniera%20in%20Lombardia.pdf>
- Purkis, S., Güngör, F. (2015). Experiences of migrants from Turkey in Milan/Italy. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (53), pp. 1-29. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/iusiyasal/issue/24500/259673>
- Purkis, S. (2019) Invisible Borders of the City for the Migrant Women from Turkey: Gendered Use of Urban Space and Place Making in Cinisello/Milan. *Journal of Migration Integration*, 20: 261. <https://doi.org/10.1007/s12134-018-0600-2>
- Scabini, E., Rossi, G. (Eds.). (2008). *La migrazione come evento familiare*. Studi Interdisciplinari sulla Famiglia n. 23, Vita&Pensiero.
- Schwalbe M. L., Wolkomir M. (2003). *Interviewing men*. J. A. Holstein & Gubrium J. F. (Ed.). *Inside Interviewing: New Lenses, New Concerns*. Sage Publications.

- Sirkeci, I. (2009). Transnational mobility and conflict. *Migration Letters*, (6)1, pp. 3-14. <https://doi.org/10.33182/ml.v6i1.82>
- Sirkeci, I., Cohen, J. (2016). Cultures of Migration and Conflict in Contemporary Human Mobility in Turkey. *European Review*, 24(3), 381-396. <https://doi.org/10.1017/S1062798716000119>
- Schuster, L. (2005). The continuing mobility of migrants in Italy: shifting between statuses and places. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 31(4), pp. 757-774. <https://doi.org/10.1080/13691830500109993>
- Timmerman, C., Hemmerichs, K. (2015). The relevance of a 'culture of migration' and gender dynamics in understanding migration aspirations in contemporary Turkey. N. Abadan-Unat & G. Mirdal (Ed.). *Emancipation in Exile Perspectives on the Empowerment of Migrant Women*. Istanbul Bilgi University Press.
- Tremila clandestini solo nell'ultimo anno. (1997, July 1). *la Repubblica*. Retrieved from: <http://www.repubblica.it/online/fatti/curdi/tremila/tremila.html>
- Yabiku, S. T., Agadjanian, V., Sevoyan, A. (2010). Husbands' labour migration and wives' autonomy, *Population Studies*, 64(3), pp. 293-306. <https://doi.org/10.1080/00324728.2010.510200>
- Zeyneloğlu S., Sirkeci I. (2014). Türkiye'de Almanlar ve Almanlılar, *Göç Dergisi*, 1 (1), pp: 77-118.
- Zlotnik, H. (1995). Migration and the family. *Asian and Pacific Migration Journal*, (4)2-3. Retrieved from: http://www.smc.org.ph/administrator/uploads/apmj_pdf/APMJ1995N2-3ART4.pdf <https://doi.org/10.1177/011719689500400205>
- Zvonkovic, A., Greaves, K., Schmiede, C., Hall, L. (1996). The marital construction of gender through work and family decisions: A qualitative analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 58 (1), pp: 91-100. <https://doi.org/10.2307/353379>

Migration from Turkey to Italy and Family Relationships among Migrants

EXTENDED ABSTRACT

This article seeks to analyse the impact of migration on family relations in recent immigrants from Turkey in Italy. These aspects have been analysed in a qualitative study, exploratory in nature, through 38 interviews with first-generation migrants identified by snowballing who are currently residing in Northern Italy. I started to interview the participants in 2015. The first eight (8) interviews were conducted in the spring of 2015. Then, between September 15 and March 15 twelve (12) interviews were conducted. The third wave of individual interviews (14) was conducted between June 2016 and December 2016. In addition to the families, also a newly divorced woman and man was also interviewed in January 2017. One member of the Women's Branch of the National Vision (Milli Görüş) movement, a politico-religious organization was interviewed in May 2016. Lastly, a businessman who was also a member of UETD (the Union of European Turkish Democrats) was interviewed in May 2017. The semi-structured interview is the main research instrument and consequently, it provides the main sources of primary data for this research. The main focus of the interviews was on family relations and the migration experiences; interview questions were outlined around a few major topics such as the history of the family, their migration choice, the comparison between 'here' and 'there', the migration experience, the changes that it produces at the level of family relations, the difficulties and community networks. By considering such an understudied community in Italy –within a perspective of family relations– this research seeks to provide an original contribution both to the study of the Turkish migration and to family studies in general. The families whom are interviewed may be divided into two categories: those who were already married at the moment of migration, and those who married after the migration occurred. In both cases, as the interviews suggest, participants' migration to Italy is a typical example of male migration where men migrate first and induce the family reunification later. Decision for when to move; who to move; and how long to be stayed abroad are often determined by men. Their marital status does not affect such decision-making authority. Both unmarried and married men are the main actors for migration decision making. When the decision to migrate is taken, if men are married, women are dependent upon the decisions of men. Instead when they are not married, their migration choice automatically becomes the destiny of their future wife also. However, the migration experience transforms the roles, expectations and relations within the families. In fact, away from extended family ties, women's migration experience seems to give them more possibility to be taken into consideration by their husband in household decision-making. An interesting finding was, the word "transformation", in the ambit of family relations in the migration context, was given a negative connotation by men while women often attached positive connotation to the same word. Finally, the research results indicate that women's migration experience transforms their relations with their husband in the family context. Due to the absence of other family members in their

daily lives, they feel to be taken into consideration by their husband. Away from family ties, (especially from those of their husband) they also feel freer to manage their family relationships and their lives.

Keywords: Migration; family; gender roles; Italy; emigration from Turkey.